

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 3) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 3) (Cymru) (Diwygio) 2020.

Vaughan Gething

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

31 Gorffennaf 2020

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) 2020 ("y prif Reoliadau").

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys y darperir ar ei chyfer yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p. 22) ("Deddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb i ddrafft gael ei osod a'i gymeradwyo fel y gellir gweithredu mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad a berir i iechyd pobl gan y coronafeirws. Yn benodol, maent o'r farn dylid llacio'r cyfyngiadau a geir yn y prif reoliadau cyn gynted ag y bernir nad yw bellach yn angenrheidiol nac yn gymesur eu cadw ar eu ffurf bresennol.

Bydd y Rheoliadau yn peidio â chael effaith ar ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau (heb gynnwys toriad) sy'n dechrau ar y diwrnod y gwneir yr offeryn oni bai, yn ystod y cyfnod hwnnw, y cymeradwyir y Rheoliadau gan y Senedd.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Er bod y Rheoliadau yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a Siarter Hawliau Sylfaenol Ewrop, mae'r Llywodraeth yn credu bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaeniad clefydau heintus a/neu y caniateir yr ymyrraeth gan fod nod dilys i'r ymyrraeth honno, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae'r Llywodraeth hefyd yn credu bod y Rheoliadau yn gymesur.

Mae pob un o'r rhain yn hawliau amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os yw hynny'n angenrheidiol mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid i bob cyfyngiad a gofyniad o'r fath gael eu cyfiawnhau ar y sail bod iddynt nod dilys, sef diogelu iechyd y cyhoedd, a'u bod yn gymesur. Mae parhau i lacio'r cyfyngiadau a wnaed drwy'r Rheoliadau gwreiddiol yn ymateb cymesur. Mae'r darpariaethau hyn yn cydbwysu'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a achosir gan y coronafeirws â'r angen i gynnal hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n dal i fod yn gymesur â'r angen i atal cyfradd drosglwyddo'r coronafeirws rhag cynyddu, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Gwneir y Rheoliadau o dan adrannau 45C(1) a (3)(c), 45F(2) a 45P o Ddeddf 1984.

Mae Deddf 1984 a'r Rheoliadau a wneir o dan y Ddeddf honno yn darparu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer diogelu iechyd yng Nghymru a Lloegr. Mewnosodwyd Rhan 2A o Ddeddf 1984 gan Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2008, ac mae'n darparu sail gyfreithiol i ddiogelu'r cyhoedd rhag bygythiadau sy'n deillio o glefydau heintus.

Mae adran 45C o Ddeddf 1984 yn rhoi pŵer i'r Gweinidog priodol wneud rheoliadau er mwyn atal, diogelu rhag, rheoli neu ddarparu ymateb iechyd y cyhoedd i fynychder neu ledaeniad haint neu halogiad. Mae'n cynnwys pwerau i osod cyfyngiadau neu ofynion ar neu mewn perthynas â phersonau, pethau neu fangroedd os bydd bygythiad i iechyd y cyhoedd, neu mewn ymateb iddo. Mae adran 45F yn galluogi gwneud darpariaeth atodol gan gynnwys darpariaeth ar gyfer gorfodi cyfyngiadau a gofynion a osodir o dan y Rheoliadau a chreu troseddau.

Rhoddir y swyddogaethau o dan yr adrannau hyn i'r "Gweinidog priodol". O dan adran 45T(6) o Ddeddf 1984, ystyr y Gweinidog priodol, mewn perthynas â Chymru, yw Gweinidogion Cymru.

4. Diben y deddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Gwneir y Rheoliadau mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd o ganlyniad i fynychder a lledaeniad coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2) sy'n achosi'r clefyd a adwaenir fel COVID-19 neu "coronafeirws".

Bydd y diwygiadau i'r prif Rheoliadau yn dod i rym ar ddechrau 3 Awst a byddant

- yn caniatáu cynullïadau o hyd at 30 o bobl yn yr awyr agored

Mae cynullïadau awyr agored wedi'u gwahardd yng Nghymru, heblaw pan fo gan berson esgus rhesymol, ers i'r Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) gwreiddiol gael eu gwneud ym mis Mawrth. Mae'r amgylchiadau wedi datblygu dros amser, ac yn union cyn y newidiadau hyn caniatawyd cynullïadau o'r fath rhwng aelodau o aelwyd (neu aelwyd estynedig) ac aelodau o un aelwyd arall neu aelwyd estynedig. Gwnaed darpariaeth benodol hefyd i ganiatáu gweithgareddau awyr agored wedi'u trefnu i hyd at 30 o bobl.

Yn sgil y diwygiadau yn y Rheoliadau hyn, bydd y cyfyngiadau hyn yn cael eu disodli gan ddarpariaeth sy'n caniatáu cynullïadau o hyd at 30 o bobl yn yr awyr agored (gydag eithriadau cyfyngedig iawn lle y gallai fod yn rhesymol i fwy o bobl ymgynnull). Mae hyn yn golygu nad oes angen i gynullïadau o 30 neu lai o bobl gael eu trefnu ac nad ydynt wedi'u cyfyngu i aelodau o aelwydydd penodol, ac nad oes angen ychwaith iddynt fod ar gyfer unrhyw ddibenion penodol. Bydd y canllawiau'n parhau i bwysleisio'r argymhelliad cryf y dylai pobl dros 11 oed gadw pellter cymdeithasol oddi wrth unrhyw un heblaw aelodau eu haelwyd neu eu haelwyd estynedig.

- ailagor lletygarwch o dan do sy'n cael ei ddarparu mewn tafarndai, bariau, caffis a bwytai.

Ers 13 Gorffennaf mae tafarnau, bariau, caffis a bwytai wedi cael yr hawl i agor yn yr awyr agored. Mae'r amgylchiadau wedi datblygu'n ddigonol dros amser, yn enwedig o ran ailagor gwasanaethau awyr agored, i alluogi i'r gofynion gael eu llacio ymhellach a chaniatáu lletygarwch o dan do (ac eithrio dawnsio). Bydd lleoliadau lle chwaraeir cerddoriaeth fyw neu wedi'i recordio ar gyfer dawnsio, a lleoliadau diddanwch rhywiol, yn parhau ynghau.

- ailagor alïau bowlio, neuaddau bingo a thai arwerthiant

Unwaith eto, mae'r gwaith sydd wedi'i wneud gyda chyrrff sy'n cynrychioli'r sector ac eraill ar arferion agor diogel a chanllawiau newydd, yn cynorthwyo'r gwaith o lacio'r gofynion ymhellach a chaniatáu i'r busnesau hyn ailagor.

Mae'n hollbwysig cymryd pob cam rhesymol i gyfyngu ar drosglwyddo'r coronafeirws. Cafodd y coronafeirws ei ddatgan yn Argyfwng Iechyd y Cyhoedd o Bryder Rhyngwladol ar 30 Ionawr 2020 gan Sefydliad Iechyd y Byd, a chymerir camau ledled y byd i gyfyngu ar ei drosglwyddo. Asesiad Prif Swyddog Meddygol Cymru, ar y cyd â'r Prif Swyddogion Meddygol eraill ar draws y DU, o hyd yw bod y risgiau i iechyd y cyhoedd sy'n deillio o'r coronafeirws yn uchel.

Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod llacio'r cyfyngiadau drwy wneud y diwygiadau i'r prif Reoliadau yn gymesur â'r hyn y mae'r prif Reoliadau'n ceisio ei gyflawni, sef ymateb i fgythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.

5. Ymgynghori

O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n codi o'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd y cyhoedd brys, gan gynnwys yr angen i lacio unrhyw gyfyngiadau nad ydynt bellach yn gymesur â'r ymateb hwnnw, ni fu ymgynghoriad cyhoeddus mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. Fe gafodd unigolion a busnesau wybod am y cyfyngiadau yn y Reoliadau gwreiddiol drwy ddarllediadau gwybodaeth gyhoeddus parhaus ar raddfa fawr ledled y DU, gan gynnwys gan Brif Swyddog Meddygol Cymru, Prif Weinidog Cymru a Phrif Weinidog y DU.

Mae'r Prif Weinidog, ynghyd â Gweinidogion eraill a Llywodraeth Cymru, wedi parhau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i unigolion a busnesau gydol y newidiadau dilynol i'r Rheoliadau. Nododd y Prif Weinidog, yn ei gynhadledd i'r wasg ar 9 Gorffennaf, y bwriad i wneud y newidiadau a gyflawnir drwy'r Rheoliadau a wneir heddiw, os byddai'r amgylchiadau'n caniatáu hynny. Cafodd y newidiadau arfaethedig hyn gyhoeddusrwydd eang wedyn. Cadarnhaodd y Prif Weinidog y byddai'r newidiadau hyn yn cael eu gwneud yn ei gynhadledd i'r wasg ar 31 Gorffennaf.

6. Aseiad Effaith Rheoleiddiol ac aseidiadau eraill

Ni luniwyd aseiad effaith rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd yr angen i'w rhoi ar waith ar fyrder i ddelio â bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.

Mae crynodeb o aseiad o'r effaith ar gydraddoldeb wedi'i baratoi a bydd yn cael ei gyhoeddi¹. Yn gryno, dylai'r Rheoliadau hyn gael effaith gadarnhaol ar gydraddoldeb o ystyried bod cau nifer o'r sectorau a asesir wedi cael effaith anghymesur ar grwpiau sydd dan anfantais. Mae'r mesurau lliniaru a roddwyd ar waith hefyd wedi ystyried y risgiau ychwanegol sy'n gysylltiedig â rhai grwpiau, fel pobl BAME neu bobl sy'n agored i niwed, a dylai aseidiadau risg ystyried y ffactorau hyn. Dylai'r cynlluniau i ailagor hefyd ystyried anghenion penodol gwahanol grwpiau o gleientiaid, megis hygyrchedd ac argaeledd cyfleusterau.

---

¹ Bydd ar gael yn <https://llyw.cymru/aseidiadau-or-effaith-ar-gydraddoldeb-coronafeirws>